سرودِ سحر

از متنِ پنجابی در نثرِ فارسی ترجمہ "جپ جی" کہ سرودہ "شری گرو نانک دیو"
موسّسِ مذہب "سکھ ازم" SIKHISM است در آغازِ کتاب
مقدس "شری گرو گرنتھ صاحب" ثبت است۔

مترجم
گلونت سنگھ

اِدارۂ مطبوعات
دانش گاہِ پنجابی پٹیالہ (بھارت)

سَلوک

پَوَن گُرُوُ پانی پِتا ماتا دھرتِ مہت
دِوسُ رات دوء دائی دائیا کھیلے سگل جگتُ
چنگیائیاں بُریائیاں واچے دھرمُ ہدُورِ
کرمی آپو آپنی کے نیڑے کے دُورِ
جِنی نام دھیائیا گئے مسکّت گھال
نانک تے مُکھ اُجلے کیتی چُھٹّی نال

بندِ آخرین

بادِ مُرشد است۔ آب پدر است۔ ارض مادر است۔
شب و روز بر دایہ گری مامور اند کہ در کنارِ شاں ہمہ عالم بازی کناں است۔
نیکوی ہا و بدی ہا حضورِ حق سنجیدہ شود۔
بنا بر اعمالِ ذاتی است کہ یکی بہ قرب گاہ حق رسد و یکی از بساطِ قرب
دُور ماند۔
نانک بگوید آنانکہ بہ اسم حق محویت ورزند و ریاضت شاقہ نمایند مقبولِ حق
شوند۔ بسا کس طفیل شان رستگاری یابند۔

ختم شد

پوڑی — ۳۸

جت پاہارا دِھیرج سُنیارُ
اہرنِ مت ویدُ ہتھیارُ
بھو کھلا اگنِ تپ تاوُ
بھانڈا بھاوُ امرتُ تِت ڈھال
گھڑیئے سبد سچی ٹکسال
جن کو ندر کرم تن کار
نانک ندری ندر نہال

بندِ سی و ہشتم

برکورہ ضبط حواس ثبات را زرگر بساز ۔
برای سندانِ دانش تپک از علم و عرفان بساز ۔
چرم دم زن از خوفِ خُدا ساختہ آتشِ زہد و ریاضت بر فروز ۔
در بوتہ عشق واردات وجدانِ لطیف ریختہ کُن ۔
دریں چنیں کارگاہِ پاک سکّہ خداشناسی ضرب کُن ۔
ہر کہ از فضلِ حق مشرف گردد کامگاری یابد ۔
نانکؔ بگوید فضلِ حق (بندگانِ مخلص را) سعادتِ سرور بخشد ۔

پوڑی ـــ ۳۷

کرم کھنڈ کی بانی جورُ
تتھے ہورُ نہ کوئی ہورُ
تتھے جودھ مہابل سورُ
تن مہہ رامُ رہیا بھرپورُ
تتھے سیتو سیتا مہما ماہِ
تا کے رُوپ نہ کتھنے جاہِ
نا اوہِ مرہِ نہ ٹھاگے جاہِ
جن کے رام وسے من ماہِ
تتھے بھگت وسہہ کے لوء
کرہِ انند سچا من سوے
سچ کھنڈ وسے نرنکارُ
کر کر دیکھے ندر نہال
تتھے کھنڈ منڈل ور بھنڈ
جے کو کتھے نہ انت نہ انت
تتھے لوء لوء آکار
جوُ جوُ حکمُ تِوے تِو کار
ویکھے وگسے کر ویچارُ
نانک کتھنا کرڑا سارُ

۷۷

بندِ سی و ہفتم

زور مظہرِ وادی کرم است ۔
فقط آں ہا کہ پیوستہ بیاد حق محو ہستند آنجا رسند ۔
شجاعان و دلیرانِ شہ زور آنجا متوطن باشند ۔
قلب ہر یک از ایشاں مہبطِ نورِ الٰہی است ۔
(آنجا ہزاراں ہزار) ارادت مند ہستند کہ مجذوبِ عظمت حق باشند ۔
جمالِ معنوی ایشاں ورای حدِ بیان است ۔
آنانکہ مستِ می ذات باشند از مرگ و فریب (جہاں) مصئون باشند ۔
عابدانِ عوالم بی شمار دریں داری خورسند باشند ۔
بالاتر از آں وادی حق است کہ تجلی گاہِ ذات است ۔
ہمگی آفرینش را حق بیچوں بہ نظرِ کرم نوازد ۔
در وادی حق ہزاراں ہزار طبقات و عوالم است ۔
حدِ بشر نیست کہ تمامی آں ہا را شمارد ۔
عوالم ما ورای عوالم است و اشکال لانہایت است ۔
جملہ گان بہ حکمش مطیع و منقاد ہستند ۔
حق بیچوں کہ عین سرور است نگہدارندہ جملہ عوالم است ۔
نانک بگوید بیان چگونگی ایں وادی بسی صعب و دشوار است ۔

پوڑی ۔۔۔۔ ۳۶

گیانِ کھنڈ مہِہ گیان پرچنڈ
تِتھےَ ناد بِنود کوڈ اننّد
سرم کھنڈ کی بانی رُوپُ
تِتھےَ گھاڑتِ گھڑیئےَ بہُتُ اُنوپُ
تا کیا گلا کتھیا نہ جاہِ
جے کو کہے پِچھےّ پچھتائے
تِتھےَ گھڑیئےَ سُرت متِ منِ بُدھِ
تِتھےَ گھڑیئےَ سُرا سِدھا کی سُدھ

بندِ سی وششم

در وادیِ معرفت انوارِ معرفت رخشان است ۔
درآنجا نغماتِ عرفانی وکیف وسرور حکم فرما است ۔
در وادیِ ریاضت حُسنِ لافانی فروزاں است ۔
قالب ریزی کہ درآنجا بہ عمل آید جمیل وبی عدیل است ۔
احوال وکوایف ایں وادی در حوصلہ کلام نہ گنجد ۔
دریں باب اگر کسی سعی بیان نماید سرانجام برکوشش نارو انادم گردد ۔
دریں وادی فہم وشعور وعقل ریختہ شود ۔
درآں جا وجدانِ ملایک وکاملان ساختہ شود ۔

پوڑی ـــــ ۳۵

دھرمُ کھنڈ کا ایہو دھرمُ
گیان کھنڈ کا آکھہُ کرمُ
کیتے پوَن پانی ویسنتر کیتے کان مہیس
کیتے برمے گھاڑت گھڑیہِ روپ رنگ کے ویس
کیتیا کرم بھومی میر کیتے کیتے دُھو اُپدیس
کیتے اند چند سُور کیتے کیتے منڈل دیس
کیتے سِدھ بُدھ ناتھ کیتے کیتے دیوی ویس
کیتے دیو دانو مُنِ کیتے کیتے رتن سمُند
کیتیاں کھانی کیتیاں بانی کیتے پات نرند
کیتیاں سُرتی سیوک کیتے نانک انتُ نہ انتُ

بندِ سی و پنجم

چگونگی وادی فرض بیان شد ۔
احوالِ وادی معرفت را بہ شنوید ۔
آں جا بی شمار اند باد و آب و نار و کرشن و مہیش ۔
بی شمار اند برہمایاں کہ اشکال و الوان و اجناس می سازند ۔
بی شمار است مراتب اعمال : بی شمار است کوہ ہای سماوی : بی شمار است
مواعظ کہ بہ دھرو خطاب شدہ ۔
بی شمار اند اندراں و قمرہا و شموس : بی شمار است طواسین و طبقات ۔
بی شمار اند کاملان و عارفان و مرتاضان و دیویان ۔
بی شمار اند ملایک و جِنّان و صالحان : بی شمار است بحرہا کہ جواہر در اعماقِ آں ہا
مخزون است ۔
بی شمار است منابع حیات : بی شمار است اقسام کلام و بی شمار اند سلاطین و
پادشاہاں ۔
بی شمار اند پرستارانِ عقیدت مند کہ بہ طاعتِ حق محو ہستند : نانک بگوید اینان برون
از شمار ہستند ۔

پوڑی ـــــ ۳۴

راتی رُتی تھتّی وار
پوَن پانی اگنی پاتال
تِس وِچ دھرتی تھاپ رکھّی دھرم سال
تِس وِچ جیَت کے رنگ
تِن کے نام انیک اننت
کرمی کرمی ہوئے وِیچارُ
سچّا آپ سچّا دربارُ
تِتھے سوہن پنچ پروانُ
ندری کرم پوے نیسانُ
کچ پکائی اوتھے پائے
نانک گیا جاپے جائے

بندِ سی وچہارم

خداوندگار شب ہا و فصل ہا و تاریخ و یوم و باد و آب و آتش و عالمِ زیریں را آفرید۔

درمیان آں ہا عالم ارضی بطور دارِ عمل احداث نمود۔

درآنجا مخلوقاتِ بوقلمون می باشند کہ اوصافِ گوناگوں و اسمای لانہایت دارند۔

ہریک از مخلوقات حسب اعمال ارزش یابد۔

خداوندگار حق است و درگاہش حق است کہ مقبلان آنجا عزّ و شرف یابند۔

ایشاں بہ فضلِ حق نشانِ امتیاز خصوصی دارند۔

نانک بگوید چوں بندگان بدرگاہش رسند حق مطلق اعمال ایشاں را بہ سنجد، و (حضورِ حق) خامی و پختگی ہمگاں آشکارا گردد۔

پَوڑی ـــــ ۳۳

آکھنِ جورُ چُپَے نہ جورُ
جورُ نہ منگنِ دینِ نہ جورُ
جورُ نہ جیون مرنِ نہ جورُ
جورُ نہ راجِ مالِ منِ سورُ
جورُ نہ سُرتی گیانِ ویچارُ
جورُ نہ جُگتی چھُٹے سنسارُ
جِسُ ہتھِ جورُ کرِ دیکھے سوۓ
نانک اُتمُ نیچُ نہ کوۓ

بندِ سی وسوم

به زورِ خود هیچ کس بر گفتار و سکوت قادر نیست ۔
طلب و دهش در اختیارِ بشر نیست ۔
کسی بر مرگ و حیات اختیار ندارد ۔
به سعیِ ذاتی بر شاهی و منشور و دولت تصرّف نتوان یافت ۔
(سعادتِ) فهم و شعور و عرفان به زورِ بشر نیست ۔
به زور و تدبیر کسی از بندِ جهان رستگاری نه یابد ۔
خداوندگار قادرِ مطلق است (که در تحوّلِ احوال) قدرتش نمایان گردد ۔
نانک بگوید کسی به اختیارِ خود بلند نیست و (کسی به اختیارِ خود) پست نیست ۔

پؤڑی ــــــ ۳۲

اِکدُو جِیبھو لِکھ ہوہِ
لِکھ ہودہِ لِکھ وِیس
لِکھُ لِکھُ گیڑا آکھی ایہہ ایکُ نامُ جگدِیس
ایتُ راہِ پت پؤڑِیا چڑھیئے ہوئے اِکیس
سُنِ گلا آکاس کی کِیٹا آئی ریس
نانک ندری پائیئے کُوڑی کوڑے ٹھیس

بندِ سی و دوم

یک زبان در دہانِ بشر اگر دہ لک یا بیست لک گردد و ہر یک ازاں ہا لک بار جنبد تا اسمِ حق تنطق کند ۔

راہِ راست ہمین است و ہر کہ بر پایہ ہای این راہ صعُود کند باتحاد یزدانی مشرف گردد ۔

از مقبلان اسرارِ معرفت را شنیدہ اہلِ عالم (کہ مانند کرمانِ بی مقدار ہستند) بر تقلید برخیزند ۔

نانکؔ بگوید وصل یزدانی بہ لطفِ ربّانی میسّر گردد و یاد گی مدعیانِ باطل ہرزہ است ۔

پوڑی ــــــ ۳۱

آسُن لوئے لوئے بھنڈار
جو کچھ پائیا سُ ایکا وار
کرِ کرِ دیکھے سِرجنہارُ
نانک سچے کی ساچی کارُ
آدیسُ تسے آدیسُ
آدِ اِنیلُ اَنادِ اناہتِ جُگُ جُگُ ایکو ویس

بندِ سی و یکم

تختِ خداوندگار و گنج هایش در عوالم بی شمار است که او آفریده است ۔
گنج هایش بیکران است ۔
او آفریننده و نگهدارنده کائنات است ۔
نانک بگوید خداوندگار حق است و کارهایش حق است ۔
(بدرگاهِ حق) تسلیم و نیاز ۔
(حق المطلق) ازلی (الظهور) و منزّه و ابدی است که از آغازِ بی ابتدا در
شانِ کمال بدونِ تغیر قایم است ۔

پؤڑی ــــ ۳۰

ایکا مائی جُگتِ وِیائی
تنِ چیلے پرَوانُ
اِکُ سنساری اِکُ بھنڈاری
اِکُ لائے دِیبانُ
جِوُ تِسُ بھاوے تِوے چلاوے
جِوُ ہووَے فرمانُ
اُوہ وِیکھے اونا نِدر نہ آوَے
بُہتا ایہہُ وِڈانُ
آدیسُ تِسے آدیسُ
آدِ اِنیلُ انادِ اناہِت جُگُ جُگُ ایکو ویس

بندِ سی ام

خداوندگار بقدرتِ خود سه مرید آفرید۔
یکی از آنان ایجاد کننده عالم و یکی روزی رسانندہ و یکی دیوان (عدل)
آراستہ اعمال اہلِ عالم را بہ سنجد۔
لیکن سخن راست این است کہ مجاری احوال بر وفق مشیّتِ حق رود (و ہمہ
عالم) سر بر خط فرمایش نہد۔
(بدرگاہِ حق) تسلیم و نیاز۔
(حق المطلق) ازلی (الظہور) و منزّہ و ابدی است کہ از آغاز بی ابتدا در شانِ
کمال بدونِ تغیّر قایم است۔

پوڑی ــــ ۲۹

بھگتِ گیانُ دیا بھنڈارنِ
گھٹِ گھٹِ واجہِ ناد
آپ ناتھُ ناتھی سبھ جاکی
رِدھ سِدھِ اَورا ساد
سنجوگُ وِجوگُ دوءِ کار چلاوہِ
لیکھے آوہِ بھاگ
آدیسُ تِسے آدیسُ
آدِ انیلُ انادِ اناہتِ جُگُ جُگُ ایکو ویسُ

بندِ بیست و نہم

معرفت را سامانِ خورش وعطوفت را کارپردازِ تقسیم کاربساز ۔
صورتِ سرمدی درپردہ ہردِل مرتعش است ۔
خداوندگار مختارِ مطلق است وتمامی موجودات (بہ حکمش) منقاد ہستند ۔
درکشف وکرامات ہیچ سعادت نیست ۔
بر (سرورِ) وصل و (بردردِ) فراق فقط خداوندگارِ یکتا قادراست ۔
ہرآنچہ مقدّراست البتہ بہرکس رسد ۔
(بدرگاہِ حق) تسلیم و نیاز ۔
(حق المطلق) ازلی (الظہور) ومنزّہ وابدی است کہ ازآغازِ بی ابتداورشانِ کمال بدونِ تغیّر قایم است ۔

پَوڑی ـــــ ۲۸

مُندا سنتوکھُ سرمُ پتُ جھولی
دھیان کی کرہِ بِبھُوت
کھِنتھا کالُ کُواری کائیا
جُگتِ ڈنڈا پرتیتِ
آئی پنتھی سگل جماتی
منِ جیتے جگُ جیتُ
آدیسُ تِسے آدیسُ
آدِ انیل انادِ اناہتِ جُگُ جُگُ ایکو ویسُ

بندِ بیست و ہشتم

قناعت را گوشوارہ و دوام مراقبت را کشکول و تمرکزِ تصور را خاکستر بساز۔
یادِ مرگ را دلق و صفای تن را دستورِ طریق و صدقِ (ایمان) را
عصا بساز۔
تمامی نوع بشر را فرقۂ خود بساز۔
(نفسِ خود را مغلوب کن زیرا) ہر کہ بر نفسِ خود چیرہ گردد بر ہمہ عالم
ظفر یابد۔
(بدرگاہِ حق) تسلیم و نیاز۔
(حق المطلق) ازلی (الظہور) و منزّہ و ابدی است کہ از آغاز بی ابتدا
در شانِ کمال بدونِ تغیّر قایم است۔

پوڑی ـــــ ۲۷

سو درُ کیہا سو گھرُ کیہا جِتُ بہہ سرب سمالے
واجے ناد انیک اسنکھا کیتے واون ہارے
کیتے راگ پری سِئو کہی اِنِ کیتے گاونہارے
گاوہِ تُہنو پَوَنُ پانی بیسنتُر گاوے راجا دھرمُ دوارے
گاوہِ چِت گُپتُ لِکھِ جانہِ لِکھِ لِکھِ دھرمُ وِیچارے
گاوہِ اِیسُر برما دیوی سوہن سدا سوارے
گاوہِ اِند اِنداسن بیٹھے دیوتیا دَرِ نالے
گاوہِ سِدھ سمادِھی اِندر گاوَنِ سادھ وِچارے
گاونِ جتی ستی سنتوکھی گاوہِ وِیر کرارے
گاوہِ پنڈت پڑھنِ رکھیسر جُگُ جُگُ ویدا نالے
گاوہِ موہنیا منُ موہنِ سُرگا مچھ پیالے
گاوہِ رتن اُپائے تیرے اٹھ سٹھ تیرتھ نالے
گاوہِ جودھ مہابلِ سُورا گاوہِ کھانی چارے
گاوہِ کھنڈ منڈل ورَبھنڈا کرِ کرِ رکھے دھارے
سیئی تُدھُ نُو گاوہِ جو تُدھُ بھاون رتے تیرے بھگت رسالے
ہورِ کیتے گاونِ سے مَیں چِتِ نہ آونِ نانک کیا وِیچارے
سوئی سوئی سدا سچُ صاحبُ ساچا ساچی نائی
ہے بھی ہوسی جائے نہ جاسی رچنا جِنِ رچائی
رنگی رنگی بھاتی کرِ کرِ جنسی مائیا جِنِ اُپائی
کرِ کرِ دیکھے کیتا آپنا جِو تِس دی وڈیائی
جو تِسُ بھاوے سوئی کرسی حُکمُ نہ کرنا جائی
سو پاتِ ساہُ سباہا پاتِ صاحِب نانک رہن رجائی

بندِ بیست و هفتم

چه (فرخنده) دری و چه (مبارک) منزلی که از انجا حق المطلق تمامی کائنات را نگهداری کند۔

(در حضورش) نوازندگان سازهای بی شمار نوازند۔
بسیاری از مغنّیان سرودها و آهنگ ها و نغمه ها سرایند۔
باد و آب و نار حمدِ حق سراید و شاهان دادگر بدرگاهش حمد می سرایند۔
حمدِ حق می سرایند منکر و نکیر که نامهٔ اعمال برای روزِ حساب می نویسند۔
حمدِ حق می سرایند ایشر و برهما و دیوی که از فیض حضوری آراسته شده اند۔
در حلقهٔ ملایک بر تخت نشسته اند حمدِ حق می سراید۔
درویشانِ نیاز کیش و عارفان که به استغراق کامل محو اند حمدِ حق می سرایند۔
صادقان و راستان و صالحان و دلیران جری حمدِ حق می سرایند۔
عالمان و عارفان که هزاران هزار سال تلاوتِ کتب مقدّسه کرده اند، حمدِ حق می سرایند۔
حسینانِ دلفریب که در عالم بالا و عالم ارضی و عالم زیرین مقیم اند حمدِ حق می سرایند۔
جواهرِ بیش قیمت که حق آفریده است و تمامی مقاماتِ متبرکه (بزبانِ حال) حمدِ حق می سراید۔
جنگاورانِ قوی و چهار معدن حمدِ حق می سرایند۔
طبقات و اقالیم و خط های هستی که به حکم حق برقرار اند حمدِ حق می سرایند۔
فقط آنان که شرفِ قبولیّت یافته اند حمدِ حق می سرایند۔
ایشان عابدانِ مخلص هستند که بذوقِ عبودیت سرشار اند۔
بسیاری از حمد سرایان مزید هم هستند که همگان را به فکر و قیاس نتوان آورد۔
اوست خداوندگارِ (یکتا) که پاینده و حق است، نامش حق است۔
اوست وجودِ محض که باقی و جاوید است، او که کائنات را آفریده است نازا و قدیم و ابدی است۔
اوست کردگار که موجودات را به الوانِ مختلف و انواعِ متفرقه و اجناسِ متنوعه آفریده است۔
حق مخلوقات را آفریده به لطف و کرم آنها را نگهدارد که شایانِ شانِ جلالش است۔
هرچه او پسند و بکند۔ به او حکم نتوان کرد۔
اوست پادشاهِ (مطلق) که شاهِ شاهان است۔ نانک بگوید سرسپردگی به رضایش واجب و لازم است۔

پَوڑی ـــــ ۲۶

اَمُل گُنُ اَمُل واپار
اَمُل واپاریئے اَمُل بھنڈار
اَمُل آوہِ اَمُل لَے جاہِ
اَمُل بھاۓ اَمُلّا سماہِ
اَمُل دھرمُ اَمُل دِیبانُ
اَمُل تُلُ اَمُل پروانُ
اَمُل بخشِیس اَمُل نِیسانُ
اَمُل کرمُ اَمُل فرمانُ
اَمُلو اَمُل آکھیا نہ جاۓ
آکھِ آکھِ رَہے لِولاۓ
آکھیہِ وید پاٹھ پُران
آکھیہِ پڑھے کرہِہ وکھیانُ
آکھیہِ برمے آکھیہِ اِند
آکھیہِ گوپی تے گووند
آکھیہِ ایسَر آکھیہِ سِدھ
آکھیہِ کیتے کیتے بُدھ
آکھیہِ دانَو آکھیہِ دیو
آکھیہِ سُر نَر مُنِ جَن سیو
کیتے آکھیہِ آکھن پاہِ
کیتے کہہِ کہہِ اُٹھِ اُٹھِ جاہِ
ایتے کِیتے ہورِ کریہہ
تا آکھِ نہ سکّہیہِ کیئی کیۓ
جے وَڈُ بھاوَے تے وَڈ ہوۓ
نانک جانے ساچا سوۓ
جے کو آکھے بولُ وِگاڑُ
تا لِکھیۓ سِرِ گاوارا گاوارُ

بندِ بیست و ششم

وصفهایش بی بہا است ، کارہایش بی بہا است ۔
عاملانش بی بہا اند ، گنجش بی بہا است ۔
بی بہا اند (صالحان کہ حضورِ حق) بیایند و نعمت ہای بی بہا برند ۔
بی بہا است صدقِ ارادت و بی بہا است محویت کامل ۔
عدلش بی بہا است ، و دیوانش بی بہا است ۔
میزانش بی بہا است ، معیارش بی بہا است ۔
فضلش بی بہا است ۔ نشانش بی بہا است ۔
کرمہایش بی بہا است ۔ امرش بی بہا است ۔
ذاتِ حق بی بہا است بحدّیکہ شرح نتواں کرد ۔
آنانکہ بہ تشریحِ حق کوشندہ اند محوِ حیرت گشتہ اند ۔
در کتبِ مقدّسہ بیانِ عظمتِ حق مرقوم است ۔
در مواعظ و تفاسیر ہم (شانِ کمالش) ستودہ شود ۔
برہما توصیفِ حق گوید ، اندر توصیفِ حق گوید ۔
گوپیاں توصیفِ حق گویند ، گوبند توصیف حق گوید ۔
ایسر توصیفِ حق گوید ، سدھاں توصیف حق گوید ۔
جُملہ عارفاں (کہ آناں را حق آفریدہ است) توصیفِ حق گوبند ۔
جنّان و ملایک توصیف حق گویند ۔
صالحان و عابدان و سالکان توصیف حق کُنند ۔
بساکس در توصیفِ حق سرشاد ہستند ۔
علاوہ بر عوالم کہ ہست اگر حق المطلق ہمیں قدر دیگر عوالم آفریند و جملگاں سعی بیان نمایند شمّہ از عظمتِ حق نہ گفتہ باشند ۔
(قدر و جلالِ حق جاودانی و لایزال است) او حسبِ خواست عظیم و بلند گردد ۔
نانک بگوید حق المطلق خود را خود بداند ۔
اگر شخصِ ہرزہ گو لاف و ادّعای بیان حق کند او سرخیلِ احمقان نامیدہ شود ۔

پوڑی ۔۔۔ ۲۵

بُہتا کرم لکھیا نہ جائے
وڈّا داتا تِلُ نہ تمائے
کیتے منگھ جودھ اَپارُ
کیتیا گَنت نہی وِیچارُ
کیتے کھپ
تُٹھُ ویکارُ
کیتے لَے لَے مُکرُ پاہِ
کیتے مُورکھ کھاہی کھاہِ
کیتیا دُوکھ بھُوکھ سدمار
ایہِ بھِ دات تیری داتار
بند خلاصی بھانَے ہوئے
ہورُ آکھ نہ سکّے کوئے
جے کو کھائِک آکھن پائے
اوہُو جانے جیتیا مُہِ کھائے
آپے جانے آپے دیئے
آکھہِ سِ بھِ کیئی کیئے
جس نو بخشے صِفتِ صالاح
نانکَ پات ساہی پات ساہُ

بندِ بیست و پنجم

لطفِ حق عظیم است که رقم نتواں کرد ۔

اُو کریم مطلق است که منزّہ از طمع است ۔

بسا دلیرانِ جری از و نعمت ہا طلبند ۔

بیرون از قیاس و شمار اند سایلان که دست طلب بدرگاہش دراز کنند ۔

بساکس ہستند که در فسق و فجور فرو رفته خود را شکنند ۔

بساکس ہستند که نعمت ہا از دیابند و منکر باشند ۔

بسیاری ناداں ہستند که پیوسته از لطف حق بہره گیرند ۔

بساکس ہستند که در رنج و الم گرفتار مانند ۔

ایں ہمه بلا ہا عطا ہای (حق) است ۔

بند و نجات از مشیّتِ حق است ۔

ہیچ کس مجال دَم زدن ندارد ۔

اگر کسی از یادگی کوشد که اسرارِ حق را ہویدا کند چندیں ضربت ہا بر دہن خورد که فقط او داند ۔

خداوندگار دانای کل است که او خود (بدونِ طلب نعمت ہا) دہد ۔

کم کساں ہستند که (برای الطاف و اکرام حق) شکر و سپاس کنند ۔

اگر کسی را (حق) به توفیق حمد و ثنا نوازد، نانک بگوید آں (فرخنده بخت) شاه شاہان است ۔

پَوڑی ـــــ ۲۴

اَنتُ نہ صفتی کہن نہ انتُ
اَنتُ نہ کرنے دین نہ انتُ
اَنتُ نہ دیکھنِ سُنن نہ انتُ
اَنتُ نہ جاپے کیا منِ مَنت
اَنتُ نہ جاپے کِیتا آکار
اَنتُ نہ جاپے پارا وار
اَنتُ کارن کیتے بِل لاہِ
تاکے اَنتُ نہ پائے جاہِ
ایھُ اَنتُ نہ جانے کوئے
بُہتا کہیئے بُہتا ہوئے
وڈّا صاحبُ اُوچا تھاوَ
اُوچے اُپرّ اُوچا ناوَ
ایوُڈ اُوچا ہووَے کوئے
تِسُ اُوچے کو جانے سوئے
جے وڈ آپ جانے آپ آپ
نانکؔ ندری کرمی داتِ

بندِ بیست و چهارم

صفاتِ حق و حمدِ حق لاانتہا است

قدرتِ حق و رحمت حق لاانتہا است

سمعِ حق و بصرِ حق لاانتہا است

مشیّتِ حق و اسرارِ حق لاانتہا است

لاانتہا است آثارِ کون و مکاں کہ حق آفریدہ است ۔

حدود و ثغورِ آں ہا لاانتہا است ۔

بی شمار اند (افراد کہ) انتہای لاانتہا را مضطربانہ می جویند ۔

باوجود سعی بی پایاں نہایت بی نہایت را و ہیچ کس نہ داند ۔

آگاہی بہ نہایت حق حدِّ بشر نباشد ۔

از ہر چہ در ستایش حق تواں سرود شانِ جلالش بالاتر است ۔

بزرگ و برتر است خداوندگارِ مطلق و مقامش (ہم) بلند و ارفع است ۔

اسمش بلندترین است ۔

کیست کہ ایں چنیں بلند باشد تا آں ذات متعال را یداند ۔

عظمتِ خود را او خود بہ داند ۔

نانک بگوید بہ لطفِ حق برکت ہا یافتہ شود ۔

پوڑی ــــ ۲۳

صالاحی صالاح ایتی سُرت ن پائیا
ندیاں اتے واہ پوِہ سُمندِ ن جانی اِہ
سُمند ساہِ سلطان گِرہا سیتی مال دھنُ
کیڑی تُل نہ ہووِنی جے تِسُ منہو نہ وِسرہِ

بندِ بیست و سوم

(بساکس) حمدِ حق می سرایند امّا از اِدراکش قاصراند ۔
رودہا و جوئبارہا کہ در بحر روند ہیچ آگاہی از بطونِ اعماق نہ دارند ۔
سلطان بحر و بر کہ مانند کوہ انبارہای بلند از اموالِ فراوان دارد با موری ہمسنگ نہ باشد کہ دِل بہ یادِ حق محو دارد ۔

پوڑی ـــــ ۲۲

پاتالا پاتال لکھہ
آگاسا آگاس
اوڑک اوڑک بھال تھکے ویدکہن اک واِت
سہس اٹھارہ کہن کتیبا اسُلُو اِک دھات
لیکھا ہوئے تہ لِکّھیئے لیکھے ہوئے وِناس
نانک وڈّا آکھیئے آپے جانے آپ

بندِ بیست و دوم

علاوہ بر زمین و آسمان صد ہزار طبقات ارضی و فلکی ہست ۔
کتبِ مقدّسہ گوید کہ سعی و کوشش از طلب فرو ماند اما حدِّ لا متناہی را نہ یافت ۔
صحایف مذہبی گوید کہ اصل ہژدہ ہزار عالم فقط یک ذاتِ بیچون است ۔
حیاتِ نویسندگان بہ پایاں رسد اِلّا شرح حق را ہیچ پایاں نیست ۔
نانک بگوید حق بیچون بزرگ و برتر است و ذاتِ خود را او خود بداند ۔

پوڑی ــــ ۲۱

تِیرتھُ تپ دئیا دَتُ دانُ
جے کو پاوَے تِل کا مانُ
سُنِیا منّیا من کیتا بھاوُ
انترِ گتِ تیرتھ مِل ناوُ
سبھِ گُن تیرے مے ناہی کوئے
وِنُ گُن کیتے بھگتِ نہ ہوئے
سو استِ آتھ بانی برماوُ
ستِ سُہانُ سَدا من چاوُ
کوُن سُ ویلا وَخت کوُنُ کونُ تھتِ کون وارُ
کوُن سُ رُتی ماہُ کونُ جِت ہوآ آکارُ
ویل نہ پائیا پنڈت جِ ہووَے لیکھ پُرانُ
وکھتُ نہ پائیو قادیا جِ لِکھن لیکھُ قرآنُ
تھِتِ وارُ نہ جوگی جانَے رُتِ ماہ نہ کوئیَ
جا کرتا سرٹھی کو سَاجے آپے جانَے سوئیَ
کِوکرِ آکھا کِو صالاحی کیوں ورنی کِو جانا
نانک آکھن سبھُ آکھے اِک دُو اِکُ سیانا
وڈا صاحِب وڈی نائیَ کیتا جا کا ہووَے
نانک جے کو آپو جانے آگے گیا نہ سوہے

بندِ بیست ویکم

بر بنای زیارت و ریاضت و رحم ورزی و خیرات اگر کسی اجری یابد آں مثلِ دانہ کنجد اندک و بی مقدار باشد ۔

داجر عظیم) کسی یابد کہ بہ صدقِ ارادت اسم حق راشنود و طاعت حق ورزد و تصفیہ باطن کند (کہ عبادت از غسل معنوی است)

ای خدا جملہ صفاتِ حسنہ بتو قایم است و من (کہ ذرّہ بی مقدارہستم) ہیچ وصف ندارم۔

بدونِ اوصافِ حسنہ عبادت حقیقی نباشد ۔

سزاوارِ پرستش است حق یگانہ کہ خیر مطلق است و حسن مطلق و سرورِ محض ۔

کدایں ہنگام و وقت و کدایں تاریخ و روز و کدایں فصل و ماہ بود کہ عالم (کثرت) نقش بست ۔

از مندرجات کتب مقدسہ برہمنان دریں باب چیزی ندانند ۔

راجع بہ وقت آغازِ آفرینش قاضیاں در قرآن ہیچ نیابند ۔

از تاریخ و روز و فصل و ماہ جوگی ہیچ خبر ندارد ۔

کردگارِ مطلق کہ ایں کائنات را آفریدہ است خود ایں راز را داند ۔

چگونہ بدانم کہ ذاتِ حق را چساں بگویم و او را چساں ستایم و عظمتش را چگونہ شرح دہم ۔

نانک بگوید ہمگاں دربیانِ حق کوشیدہ اند و ہر یک خود را از دیگری زیرک تر پندارد ۔

خداوندگار متعال کہ عظمتِ بی قیاس دارد یگانہ کردگار مطلق است کہ ایں ہمہ را آفریدہ است ۔

نانک بگوید شخصیکہ خود را دانندہ و کنندہ پندارد در عالم آخرت ہیچ سعادت نیابد ۔

پوڑی ـــــ ۲۰

بھریئے ہتھ پیرُ تنُ دیھ
پانی دھوتے اُترسُ کھیہ
مُوت پلیتی کپڑُ ہوئے
دے صابُونُ لییئے اوہُ دھوئے
بھریئے مت پاپا کے سنگِ
اوہُ دھوپے ناوے کے رنگِ
پُنّی پاپی آکھنُ ناہِ
کرِ کرِ کرنا لکھِ لے جاہُ
آپے بیج آپے ہی کھاہُ
نانک حُکمی آوہُ جاہُ

بندِ بیستم

دست و پا وجسم چوں بخاک آلوده گردد

اگر آں ہا را بہ آب شوی پاک وصاف گردد۔

جامہ غلیظ وچرکیں را بہ صابون تواں شست۔

قلب چوں از لوثِ عصیاں مکدّر شود بہ وردِ اسم حق تطہیر یابد۔

گناه و ثواب انحصار بر گفتار ندارد۔

بشر (در عمر خود) کارہا کند و (برای حساب در عالمِ آخرت ہمگی اعمال را) باخود برد۔

ہر آنچہ بشر خود کارد او خود بخورد۔

نانکؒ بگوید (بشر بہ حکم حق) بہ دنیا آید و (بہ عالمِ عقبیٰ) رود۔

پوڑی ــــ ۱۹

اسنکھ ناو اسنکھ تھاو
اگم اگم اسنکھ لوء
اسنکھ کہہ سِر بھارُ ہوئے
اکھری نامُ اکھری صالاح
اکھری گیانُ گیت گنُ گاہِ
اکھری لکھنُ بولنُ بانِ
اکھرا سِر سنجوگ وکھانِ
جنِ ایہہ لکھے تِس سِر ناہِ
جِو فُرمائے
تِو تِو پاہِ
جیتا کیتا تیتا ناوٗ
وِنُ ناوے ناہی کو تھاوٗ
قُدرتِ کون کہا وِیچارُ
واریا نہ جاوا ایک وارُ
جو تُدھُ بھاوے سائی بھلی کار
توٗ سدا سلامت نِرنکار

بندِ نوزدہم

بی شمار است اسمای حق، بی شمار است عوالم (کہ حق آفریدہ است)

بی شمار است عوالم ماورائی کہ وصول بہ آں ہا ناممکن است ۔

ہر کہ بر بی شمار گفتن اصرار ورزد راہِ خطا پوید (زیرا کہ ایں چنیں اِدّعا بہ شیوہ تسلیم و نیاز منافی است)

اسمِ حق بہ حروف ترکیب یافتہ، حمدِ حق بہ حروف سرودہ شود ۔

سرودِ معرفتِ حق بر حروف مبنی است و صفاتش بہ حروف ترقیم پذیرد ۔

تحریر و تقریر از حروف صُورت گیرد ۔

بر لوحِ پیشانی (نقش) وصل بہ حروف ثبت شُدہ ۔

او کہ ایں ہمہ نوشتہ است از ارقامِ حروف مستغنی است ۔

ہر چہ حق فرماید بندگاں یابند ۔

تمامی آفرینش مظہرِ اسمِ حق است ۔

ہیچ جا ی از (نُورِ) اسم (حق) خالی نیست ۔

بہ نیروی عقل ذاتِ حق را چنانکہ ہست درک نتواں کرد ۔

(ایں جانِ حقیر نیز زدکہ) یک بار حضورِ حق نثار کردہ شود ۔

ہر کار کہ حق بہ پسندد کار نیکو است ۔

ذاتِ بیچوں دایم و قایم است ۔

پوڑی ـــــ ۱۸

اسنکھ مُورکھ اندھ گھور
اسنکھ چور حرام کھور
اسنکھ امرکر جاہِ جور
اسنکھ گل وڈھ ہتیا کماہِ
اسنکھ پاپی پاپ کر جاہ
اسنکھ کُوڑیار کُوڑے پھراہِ
اسنکھ ملیچھ مُل بھکھ کھاہِ
اسنکھ نِندک سِر کرہِ بھارُ
نانکُ نیچ کہے وِچارُ
وارِیا نہ جاوا ایک وارُ
جو تُدھُ بھاوَے سائی بھلی کار
تو سدا سلامت نِرنکار

بندِ ہژدہم

بی شمار اند احمقانِ کور وکر ۔
بی شمار اند سارقانِ حرام خور ۔
بی شمار اند حاکمانِ زورمند ۔
بی شمار اند قاتلانِ سنگ دل ۔
بی شمار اند عاصیان کہ ارتکابِ جنایت ہا کنند ۔
بی شمار اند کاذبانِ ہرزہ گرد ۔
بی شمار اند سلفگانِ زشت خو ۔
بی شمار اند بدگویانِ (بہتان تراش) کہ بارِ (گناہ) بر سر برند ۔
نانک بہ عجز و نیاز گوید چند غور و تامل کنم
(اعتراف کنم این جانِ حقیر نیز زدکہ) یک بار حضور حق نثار کردہ شود ۔
ہر کار کہ حق بہ پسند د کار نیکو است ۔
ذات بیچون دایم و قایم است ۔

پؤڑی ـــــ ۱۷

اسنکھ جپ اسنکھ بھاؤ
اسنکھ پُوجا اسنکھ تپ تاؤ
اسنکھ گرنتھ مُکھِ وید پاٹھ
اسنکھ جوگ مِن رہِ اُداس
اسنکھ بھگت گُن گیان وِیچار
اسنکھ ستی اسنکھ داتار
اسنکھ سُور مُہ بھکھ سار
اسنکھ مونِ لِولائے تار
قُدرتِ کون کہا وِیچار
وارِیا نہ جاوا ایک وار
جو تُدھُ بھاوَے سائی بھلی کار
تُو سدا سلامت نِرنکار

بندِ ہفدہم

بی شمار اند (افراد کہ) بہ صدقِ ارادت بہ وردِ حق مشغولی نمایند۔

بی شمار اند (افراد کہ) پرستش ہا و ریاضت ہا نمایند۔

بی شمار اند (افراد کہ) کُتبِ مقدّسہ را تلاوت کُنند۔

بی شمار اند (افراد کہ) دِل از دنیای (دنی) برکندہ در مجاہداتِ محو مانند۔

بی شمار اند (افراد کہ) از رُوی معرفت در صفاتِ حق تفکّر نمایند۔

بی شمار اند حق پرستانِ (صفاکیش) و کریمانِ (کشادہ دست)۔

بی شمار اند دلیرانِ رزم جو کہ ضربت تیغ فولادی بر پیشانی خورند۔

بی شمار اند مرتاضان سکوت کوش کہ تصوّر بر ذاتِ حق متمرکز کنند۔

بہ نیروی عقل ذات حق را چنانکہ ہست درک نتوان کرد۔

(این جانِ حقیر نیز زدکہ) ایک بار حضور حق نثار کردہ شود۔

ہر کار کہ حق پسندد کار نیکو است۔

ذاتِ بیچون دایم و قایم است۔

پوڑی ۔ ۱٦

پنجُ پروانُ پنجُ پردھانُ
پنچے پاوہِ درگہہ مانُ
پنچے سوہِ درِ راجانُ
پنچا کا گرُ ایک دھیانُ
جے کو کہے کرے ویچارُ
کرتے کے کرنے ناہی شمارُ
دھولُ دھرمُ دیا کا پوت
سنتوکھُ تھاپ رکھیا جنِ سوت
جے کو بجھے ہووے سچیارُ
دھولے اُپرِ کیتا بھارُ

دھرتی ہور پرے ہورُ ہور
تس تے بھارُ تلے کونُ جور
جیہ جات رنگا کے ناوَ
سبھنا لکھیا وڑی کلام
ایہہ لیکھا لکھ جانے کوئے
لیکھا لکھیا کیتا ہوئے
کیتا تان سوالیہُ روپ
کیتی داتِ جانے کونُ کوت
کیتا پساوَ ایکو کواوَ
تس تے ہوئے لکھ دریاوَ
قدرتِ کون کہا ویچار
واریا نہ جاوا ایک وار
جو تدھُ بھاوے سائی بھلی کار
تو سدا سلامت نرنکار

۳۵

بندِ شانزدہم

برگزیدگانِ حق آناں می باشند کہ بنا بر صدق و اخلاص بہ نزدش مقبول ہستند۔
ایشاں در عالم و عالمیاں گرامی ہستند۔
برگزیدگانِ حق بدرگاہش اعزاز و اکرام یابند۔
برگزیدگانِ حق بہ فال و فرِ شاہی آراستہ گردند۔
ایشاں پیوستہ بہ ذکرِ حق مستغرق باشند و از محویت تام باطن ایشاں منوّر گردد۔

اگر کسی اندیشد و اگر کسی بگوید کردہ ہای کردگار را شمار نتواں کرد۔
گاوِ نر مظہر آئین راستین است کہ از شفقت و قناعت کمال پذیرد۔
ہر کہ این سِرّ (خفی) را بفہمد از معرفت حق مستنیر گردد۔
چہ مقدار بار بر پشتِ گاو نر است؟
ماسوای ارض دیگر ارض ہا است۔
زیر بار آں ہا کدامین طاقت است (کہ آنہا را برقرار دارد)
مخلوقات بوقلموں می باشند کہ الوان و اسمای گوناگوں دارند۔
جُملہ دانایاں بہ کلکِ رواں در ترقیم این تنوّع کوشیدہ اند۔
امّا تفصیل مراتبِ تکوین را (کما حقہ) نتواں نگاشت۔
کیست کہ قدرتِ حق را ؛ حُسن و جمالش را وکمیت فضلش را بداند؟
از یک حرف وسعتِ کون و مکان اشتقاق یافت و ہزاراں ہزار دریای (کثرت) براہ افتاد۔
بہ نیروی عقل ذاتِ حق را چنانکہ ہست درک نتواں کرد۔
(این جانِ حقیر نیز زد کہ) کہ یک بار حضورِ حق نثار کردہ شود۔
ہر کار کہ حق بہ پسند د کار نیکو است۔
ذاتِ بیچون دایم و قایم است۔

۳۴

پوَڑی ـــ ۱۵

مَنّے پاوہِ موکھُ دُوآرُ
مَنّے پرواَرے سادھارُ
مَنّے ترے تارے گر سِکھُ
مَنّے نانکؔ بھوہِ نہ بِھکھُ
ایسا نام نِرنجنُ ہوئے
جیکو مَن جانے مَنِ کوئے

بندِ پانزدهم

اوکه طاعتِ حق ورزد باب نجات یابد۔
اوکه طاعتِ حق ورزد خویشاوندانش رستگار شوند۔
طاعت گذار حق نه تنها خود از بحرِ هستی رهد بلکه دیگراں را هم از تلاطم امواجش رهاند۔
ورزنده طاعت (از شدّت فقر و احتیاج) به گدیه گری، در بدر رسوا نه گردد۔
اسم حق متعال است و منزّه : ایں رمزِ لطیف کسی داند که در طاعت استقرار یافته توجه بر ذاتِ بیچوں متمرکز کند۔

پوڑی ـــ ۱۴

مَنّے مارگِ ٹھاکِ نہ پائے
مَنّے پت سیوں پرگٹ جائے
مَنّے مَگُ نہ چلّے پنتھ
مَنّے دھرم سیتی سنبندھ
ایسا نام نِرنجن ہوئے
جے کو منّ جانے منّ کوئے

بندِ چهاردهم

در رهِ طاعتِ حق هیچ سدّ حایل نه گردد .
او که رهِ طاعت حق گزیند عزّ و وقارش نمایان گردد .
ورزنده طاعت بر جاده های ناراست گم نه شود .
از طاعت شعاری صدقِ ایمان استحکام پذیرد .
اسم حق متعال است و منزّه : این رمز لطیف کسی داند که در
طاعت استقرار یافته توجه بر ذاتِ بیچون متمرکز کند .

پَوڑی ـــــ ۱۳

مَنّے سُرت ہووے مَن بُدھ
مَنّے سگل بھون کی سُدھ
مَنّے مُہ چوٹا نہ کھائے
مَنّے جم کے ساتھ نہ جائے
ایسا نام نرنجن ہوئے
جے کو مَن جانے مَن کوئے

بندِ سیزدہم

ازطاعتِ حق شعور وفہم وعقل روشن شود ۔
کسی کہ طاعتِ حق گزیند رازِ ہستی براُو آشکارا شود ۔
رہ سپارِ طاعتِ حق از ضربت ہای نشار آخرت مامون ماند،
واز تعذیب ملک الموت خلاصی یابد ۔
اسمِ حق متعال است ومنزّہ : ایں رمز لطیف کسی داند کہ در
طاعت استقرار یافتہ توجہ برذاتِ بیچوں متمرکز کند ۔

پوَڑی ــــــ ١٢

مَنّے کی گتِ کہی نہ جائے
جیکو کہے پِچھے پچھُتائے
کاگدِ قلم نہ لِکھن ہار
مَنّے کا بہہ کرن ویچار
ایسا نام نرنجن ہوئے
جے کو من جانے مِن کوئے

بندِ دوازدہم

طاعتِ حق اہمیتی دارد کہ شرح نتواں کرد ۔
اگر کسی سعی بیان نماید بالآخر بر جسارتِ ناروا نادم و شرمسار گردد ۔
بوسیلہ کاغذ و قلم دقایق طاعت گزاری را مکملاً نتواں نوشت ۔
بہ اندیشہ و تفکّر اسرارش نتواں یافت ۔
اسمِ حق متعال است و منزّہ : ایں رمزِ لطیف کسی داند کہ در طاعت استقرار
یافتہ توجہ بر ذاتِ بیچوں متمرکز کند ۔

پوڑی ــــ ۱۱

سُنِئیَ سراگُنا کے گاہ
سُنِئیَ سیخ پیر پاتِساہ
سُنِئیَ اندھے پادہِ راہُ
سُنِئیَ ہاتھ ہووے اسگاہُ
نانک بھگتا سدا وِگاسُ
سُنِئیَ دُوکھ پاپ کا ناسُ

بندِ یازدہم

اوکر بہ سمع حق محویت ورزد از دقایق اسرار آگاہ گردد ۔
اوکر بہ سمعِ حق محویت ورزد مانند شیخ و پیر و پادشاہ محترم گردد ۔
عاصی کور باطن اگر اسم حق را شنود بہ راہِ راست گراید ۔
اوکر بہ سمعِ حق محویت ورزد بحرِ بی پایانِ حقایق را شناور گردد ۔
نانک بگوید عارفاں پیوستہ در سکون و سرور باشند ۔
از سمعِ حق رنج والم نابود گردد ۔

پَوڑی ——— ۱۰

سُنِئیے ست سنتوکھُ گیانُ
سُنِئیے اَٹھ سٹھ کا اِسنانُ
سُنِئیے پڑھ پڑھ پاوہِ مانُ
سُنِئیے لاگے سہج دھیانُ
نانک بھگتا سدا وِگاسُ
سُنِئیے دُوکھ پاپ کا ناسُ

بندِ دہم

از محویت بہ سمع حق راستی و صبر و معرفت میسّر گردد ۔
او کہ بہ سمع حق محویت ورزد ثوابِ غسل بر ہمہ مقاماتِ مقدسہ را یابد
ہر کہ اسم حق را شنود و خواند عزّ و شرف یابد ۔
ہر کہ اسم حق را شنود در تصوّرِ ذات محو گردد ۔
نانکؒ بگوید عارفاں پیوستہ در سکون و سرور باشند ۔
از سمع حق رنج و الم نابود گردد ۔

پوڑی ـــــ ۹

سُنیئے اِیسرُ برما اِندُ
سُنیئے مُکھ صالاحن مندُ
سُنیئے جوگ جُگتِ تن بھید
سُنیئے ساست سِمرت وید
نانک بھگتا سدا وِگاسُ
سُنیئے دُوکھ پاپ کا ناسُ

بندِ نہم

بہ فیضِ سمعِ حق شِو و برہما و اندر شرف یافتند ۔

از محوّیت بہ سمعِ حق شخصِ ناسزا ہم با وصافِ ستودہ مزیّن گردد ۔

او کہ بہ سمعِ حق محویت ورزد، از حکمت و دانش پُر اسرار بہرہ اندوزد ۔

ہر کہ بہ سمعِ حق محویت ورزد بر جمیع علوم عقلی و نقلی قادر گردد ۔

نانک بگوید عابدان پیوستہ در سکون و سرور باشند ۔

از سمعِ حق رنج و الم نابود گردد ۔

پوڑی — ۸

سُنیئے سِدھ پیر سُر ناتھ
سُنیئے دھرتِ دُھول آکاس
سُنیئے دِیپ لوءِ پاتال
سُنیئے پوہِ نہ سکے کال
نانک بھگتا سدا وِگاسُ
سُنیئے دُوکھ پاپ کا ناسُ

بندِ ہشتم

ہرکہ اسمِ حق را شنود مانند سالکان و عارفان و عابدان بر مقامِ سعادت صعود کند۔

ہرکہ اسمِ حق را شنود بر اسرارِ دقیق از سمک تا سماک مطلع گردد۔

بہ فیضِ سمعِ حق تحت و فوقِ طبقات ارض و سما برقرار است۔

او کہ اسمِ حق را شنود از گردشِ زاد و مرگ خلاصی یابد۔

نانک بگوید عابدان پیوستہ در سکون و سرور باشند۔

از سمعِ حق رنج و اَلم نابود گردد۔

پَوڑی ـــــ ۷

جے جُگ چارے آرجا
ہور دسُونی ہوئے
نوا کھنڈ وِچ جانیئے
نالِ چلے سبھُ کوئے
چنگا ناوٗ رکھائیکے
جسُ کیِرت جگ لیئے
جے تِسُ ندر نہ آوئی
ت وات نہ پُچھے کے
کیِٹا اندرِ کیِٹ کر
دوسی دوسُ دھرے
نانک نِرگُن گُنُ کرے
گُن ونتیا گُنُ دے
تیہا کوئے نہ سُجھئی
جِ تِسُ گُنُ کوئی کرے

۱۷

بندِ ہفتم

اگر کسی چار جگ یا ده چندازاں زیست نماید (و او) در اطراف و اکنافِ عالم
معروف گردد و جملگان در متابعت او روند ۔
(او) نام نیکو داشته باشد : تحسین و ستایش از جمله اہلِ جہاں یابد ۔
(با ایں ہمہ) اگر او منظورِ حق نہ گردد ہیچ کس بحالش نہ پردازد ۔
(آں کس) در کرمانِ (بی شمار) فقط یک کرم حقیر باشد و مورد نفرین و
لعنت گردد ۔
نانک بگوید (حق المطلق بندهٔ) بی صفت را وصف و ارجمندی بخشد صفت
دار را ہم عزّ و شرف بخشد ۔
(در فیّاضی و قدر بخشی) ذاتِ حق را سہیم و عدیل نباشد که ناقصاں را بزیورِ
کمال آراید ۔

پوڑی ـــــ ٦

تیرتھِ ناواجے تِسُ بھاوا
وِنُ بھانے کہ ناۓ کری
جیتی سِرٹھ اُپائی دیکھا
وِن کرما کِہ ملۓ لئی

متِ وِچ رتن جواہر مانِک
جے اِک گُرکی سِکھ سنی
گُرا اِک دیہ بُجھائی
سبھنا جیا اِک داتا سو مۓ وِسِر نہ جائی

الله

[illegible]

[illegible]

بندِ پنجم

(حق المطلق) آفریده نه شود و (به هیچ علّتِ صنّاعی) ساخته نه شود.
اُو بذاتِ خود (در خود) قایم است.
هر که او را پرستد عزّ و شرف یابد.
نانک بگوید باید آن مخزنِ صفات ستوده شود.
باید به صدقِ ارادت حمدِ (حق) سرائیم و شنویم
تا او (ما را) از رنج رهانده به مقام سرور و سکوُن رساند.
حق المطلق عین کلمه است و عین علم است و در تمامی موجودات جاری
و نافذ است.
هم او است شو و شنو و برهما و پاربتی و لکشمی و سرسوتی.
اگر شمّهٔ ذاتِ حق را بدانم تنطق نه کنم زیرا که کمالش در حوصلهٔ کلام نه گنجد.
ای مُرشد مرا الفهمان که فراموش نه کنم واحد المطلق را که رازقِ جمله
مخلوقات است.

پؤڑی ــــــ ۴

ساچا صاحب ساچ نائے
بھاکھیا بھاؤ اپار
آکھہ منگہہ دیہہ دیہہ دات کرے داتارُ
پھیر کہ اگے رکھئیے جت دسّے دربارُ
موہو کہ بولن بولئیے جت سن دھرے پیارُ
امرت ویلا سچ ناؤ وڈیائی ویچار
کرمی آوے کپڑا ندری موکھ دوارُ
نانک ایوے جانئیے سبھ آپے سچیار

॥

بندِ چهارم

خداوندگارِ حق است. اسمش حق است.

زبانِ سپاس می سراید که (ذاتِ الٰهی) لامتناهی است.

(آفریدگانِ حق را) می خوانند (مرادها ازو) می طلبند و کراراً می گویند.

"(ای خداوندکریم ما را نعمت ها) بده" (او ایشان را) عطیات بخشد.

چه چیز بطور نیاز تقدیم کنیم که دربارِ (جلالش) را ببینیم؟

از دهان چه حرف ها نطق کنیم که آن ها را شنیده (خداوندکریم بر ما) رحمت کند؟

باید ضمنِ مراقبه سحرگاهی بر اسم و عظمتِ حق مشغولی نموده شود.

به فضلِ (حق) جامهٔ هستی بدست آید و به لطفش باب نجات یافته شود.

نانک بگوید باید دانسته شود که ذاتِ حق منزّه و مطلق است.

پوڑی ـــــ ٣

گاوَے کو تانُ ہووَے کِسے تانُ
گاوَے کو دات جانے نیشانُ
گاوَے کو گُن وڈِیانیا آچار
گاوَے کو وِدیا وکھمُ وِیچارُ
گاوَے کو ساجِ کرے تن کھیہ
گاوَے کو جیٔ لَے پھِر دَیہہ
گاوَے کو جاپَے دِسے دُور
گاوَے کو دیکھے ہادرا ہدُورِ
کتھنا کتھی نہ آوَے توٹِ
کتھِ کتھِ کتھی کوٹی کوٹِ کوٹِ
دیدا دے لیندے تھکِ پاہِ
جُگا جگنتر کھاہی کھاہِ
حُکمی حُکم چلائے راہُ
نانک وِگسے ویپرواہُ

بندِ سوم

کسی کہ از تابِ گفتار بهره دراست قدرتِ (حق) را می سراید ۔
کسی که نشانِ کریمی را بداند فضل (حق) را می سراید ۔
کسی صفت وعظمتِ جمالیه رامی سراید: کسی به علم وتفکر (ذاتِ حق)
رامی سراید ۔
کسی می سراید که (حق) قالبِ عنصری را سازد و نابود کند: کسی می
می سراید که او جان راستاند و باز دہد ۔
کسی می سراید که (حق) وراء الوراءاست: کسی (بذوقِ حضوری)
می سراید که نورِ (حق) حاضر وظاہر است ۔
ذکر وتوصیفِ حق پایاں پذیر نیست ہرچند ذاکرانِ بی شمار پیوسته
اُو رامی سرایند ۔
(خداوندگار) بخشنده (نعمت ہای بی پایاں) دہد که یا بندگان در
گرفتن آں ہا خسته و درمانده شوند ۔
از ہزاراں ہزار سال (آفریدگاں) از (عطایای حق) وظیفه می خورند
کردگارِ مطلق (به زور) حُکم (خود) روش (محکم) ایجاد کند، نانک بگوید
ذاتِ حق که بیچون است عینِ سرور است ۔

۸

پوڑی ——— ۲

حُکمی ہووِن آکار حُکم نہ کہیا جائی
حُکمی ہوون جی حُکم مِلے وڈیائی
حُکمی اُتم نیچ حکم لِکھ دُکھ سُکھ پائی اِہ
اِکنا حُکمی بخشیس اِک حُکمی سدا بھوائی اِہ
حُکمے اِندر سبھ کو باہر حُکم نہ کوئے
نانک حُکمے جے بُجھے نہ ہومے کہے نہ کوئے

بندِ دوم

بہ حُکمِ (حق) آثارِ (ہستی) پدیدار شود، حُکم (حق) بگفتار نیاید۔
بہ حُکمِ (حق) حیات آشکارا شود، بہ حُکمِ (حق) سرفرازی میسّر گردد۔
بہ حُکم (حق درجاتِ) علوی وسفلی متعیّن شود، بہ حُکمِ (حق) رنج وراحت یافتہ شود۔
بہ حکم (حق) یکی ز بخشش بہرہ ور گردد، بہ حُکم (حق) یکی پیوستہ (درتناسخ) سرگرداں ماند۔
جملہ موجودات تحتِ حُکمِ (حق) ہستند وازاحاطہ حُکمِ (حق) ہیچ کس بیروں نیست۔
نانکؔ بگوید اگر کسی رازِ (حُکم) رابفہمد بہ انا گفتن نہ گراید۔

پوڑی ــــــ ۱

سوچے سوچ ن ہووئی جے سوچی لکھ وار
چپے چپ ن ہووئی جے لائے رہا لِو تار
بُھکھیا بُھکھ ن اُتری جے بنّا پُریا بھار
سہس سیانپا لکھ ہوہِ ن اِک ن چلّے نالِ
کِو سچیارا ہوئیے کِو کوڑے تُٹے پالِ
حُکمِ رجائی چلنا نانک لِکھیا نالِ

بندِ اوّل

بہ شُست و شوُی ظاہری صفای باطن میسّر نگردد ہرچند ہزاراں ہزار بار سعی نمودہ شود ۔
ہرچند مجاہداتِ مسلسل کردہ شود بہ سکُوتِ زبانی سکُونِ قلبی نہ زاید ۔
جُوعِ گرسنگاں فرونہ شود ہرچند بار جہاں ہا دبر شکم ، بستہ شود ۔
ہرچند زیرکی ہا ہزاراں ہزار باشد یکی ہم در سفرِ آخرت بکار نیاید ۔
راست شعار چگونہ شویم ؟ سدِّ باطل چگونہ شکستہ گردد ؟
نانکؔ بگوید کسی کہ در اطاعتِ حُکم و رضا برفتار و کردار استوار باشد راست شعار گردد ۔

”جَپُ جی

متن پنجابی“

اِک اونکار

سَتِ نامُ

کَرتا پُرکھُ

نِربھو نِروَیر

اکال مُورتِ

اجُونی

سے بھنگ

گرُ پرسادِ ۔ جَپُ ۔

آدِ سَچ ، جُگادِ سچ ، ہے بھی سچ ، نانک ہوسی بھی سچ ۔

سُرودِ سحر

ترجمہ "جَپُ جی"

از متنِ پنجابی در نثرِ فارسی

ذاتِ مطلق وحید الاحد است

اِسمش حق است

کردگارِ مطلق است

از خوف و مخالفت منزّہ است

شانِ کمالش لازمانی است

نازاد است

قایم بالذات است

بہ فیضِ مُرشد معرفت (بہ ذاتِ حق) حاصل شود

ازلی الحق است۔ از آغاز بی ابتدا حق است۔ درحال حق است۔

تاآخر بی انتہا حق باشد۔

[illegible]

[illegible]

حرفی چند

سراینده "جپ جی" شری گرونانک دیو SHRI GURU NANAK DEV موسّس مذهبِ سکه ازم SIKH ISM است. در رهبرانِ مذهبی هند او اولین کسی است که برای تبلیغ پیغام حق به ممالکِ خارجیه سیاحت نمود: برای تغلّب وجبر واستحصال فوج کشی و رزم آرائی وکشتارِ عوام را مذمت کرد! به الفاظ ساده وبلیغ و پُرتاثیر توضیح نمود که طبقه نسوان سزاوارِ احترام است: به آوازِ انقلاب انگیز اعلان نمود که محنتِ بدنی مستحسن است. شخصیکه بزورِ بازو کسبِ معاش کند و بهرهٔ ازاں به خیرات دهد سالکِ راه شناس است.

در آموزشِ نانک این نکته اهم است که حقِ المطلق واحد ویکتا است. هم اوست که از آغازِ بی ابتدا قایم بالذات است و آفریدگارِ جمله موجودات است. حیاتِ راستین بر حق پرستی و حق شعاری انحصار دارد. چون قلب وضمیر به عشق حق وعرفانِ ذات وصدق واخلاص مستنیر گردد سیرتِ بشری به صالحیت وصلابت، پاکیزگی واستواری، همواری واستحکام ورقّت وکرّاری اِنصاف یابد. بر اثرِ این اِتصاف که عبارت از تطهیر وتصعید سیرت است فردِ بشر وسیله

دانش گاہِ پنجابی پٹیالہ

SUROOD—I—SAHAR

Guru Nanak's Japuji (Punjabi) which is epilogue of The Sikh Scripture Guru Granth Sahib translated in Persian prose by Professor Gulwant Singh, Punjabi University, Patiala

سالِ اشاعت : ۱۹۸۸ء

قیمت : ۳۵

1988

بہ حکم سردار تیرتھ سنگھ
رجسٹرار دانش گاہِ پنجابی پٹیالہ (بھارت)
در مطبع رام پرنٹوگراف دلّی چاپ شد

Published by Sardar Tirath Singh, L.L.M., Registrar, Punjabi University, Patiala and printed at Ram Printograph, New Delhi.

سرودِ سحر

ازمتنِ پنجابی در نثرِ فارسی ترجمہ "جپُ جی" کہ سرودہ "شری گرُو نانک دیو"
موسّسِ مذہب "سکھ ازم" SIKHISM است در آغازِ کتاب
مقدّس "شری گرُو گرنتھ صاحب" ثبت است۔

مترجم

گلونت سنگھ

اِدارۂ مطبوعات
دانشگاہِ پنجابی پٹیالہ (بھارت)